

นวัตกรรม แบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล

จันทร์เพ็ญ สว่างไธสง¹,นางประครอง ประภีระนะ¹,นายดนัย บุญมี¹

¹โรงพยาบาลยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล ที่ต่อเนื่องจะส่งผลให้วิเคราะห์ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงของเด็กสมาธิสั้นหลังเข้ารับการรักษาและแก้ไขปัญหาลักษณะพฤติกรรม ช่วยให้ทีมสหวิชาชีพสามารถนำข้อมูลเด็กมาวิเคราะห์เพื่อทราบความต้องการดูแลและปัญหาอุปสรรคในการดูแลเด็กรายบุคคล เพื่อวางแผนที่สอดคล้องตรงกับความต้องการและปัญหา จึงนำสู่การพัฒนาวัตกรรมการใช้แนวคิดเชิงออกแบบ (Design thinking) ของ David Kelly, 1999 ระยะเวลาการพัฒนาวัตกรรมการ เดือน กันยายน 2565 – กันยายน 2566 จนเกิดการพัฒนาเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมเด็กรายบุคคล ในกระดาษแผ่นเดียว ที่มีข้อมูลและกราฟแสดงค่าคะแนนพฤติกรรม เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็ก ADHD ใช้บันทึกติดตามพฤติกรรมเด็กในช่วงที่รับการรักษา 1 ปี หรือตลอดการติดตามเข้ารับการรักษา 10-12 ครั้ง ประเมินผล พบว่า จากการใช้งานนวัตกรรม แบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล ทำให้การลงบันทึกข้อมูลมีความมีความถูกต้องต่อเนื่อง สามารถเปรียบเทียบกราฟคะแนนพฤติกรรมเด็กมีความสะดวกในการติดตามความก้าวหน้าของพฤติกรรม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการทีมสหวิชาชีพจำนวน 5 คน มีความพึงพอใจอย่างมากทุกคน ดังคำพูด “ ใช้งานง่าย สะดวก ติดตามการเปลี่ยนแปลงเด็กได้ง่าย ” สรุปและขอเสนอแนะ จากการใช้งานแบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล พบว่า มีความสะดวก ต่อการใช้งานและการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถนำไปใช้เชื่อมโยงข้อมูลการดูแลของเจ้าหน้าที่ครอบครัว ครู ในการติดตามดูแลด้านพฤติกรรมเด็กอย่างต่อเนื่องเหมาะสม

คำสำคัญ : แบบบันทึกพฤติกรรม,สมาธิสั้น,นวัตกรรม

สรุปสาระสำคัญ

1. **ชื่อเรื่อง** นวัตกรรมแบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล
2. **ชื่อผู้วิจัย หรือคณะผู้วิจัย พร้อมชื่อหน่วยงาน** : นางจันทร์เพ็ญ สว่างไธสง,นางประครอง ประภีระนะ,นาย ดนัย บุญมีโรงพยาบาลยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม
3. **ชื่อผู้นำเสนอผลงาน:**นางจันทร์เพ็ญ สว่างไธสง เบอร์โทร:0973246774

E-mail:janpen.7579@gmail.com

4. **บทนำและวัตถุประสงค์** โรคสมาธิสั้นหรือ Attention-deficit hyperactivity disorder (ADHD) คือ กลุ่มอาการที่เป็นความผิดปกติของพัฒนาการอันเกิดจากความบกพร่องในการทำหน้าที่ของสมอง ทำให้มีปัญหาในการควบคุมตนเอง ทั้งอาการซนอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) ขาดการยั้งคิดหรือหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) และขาดสมาธิ ที่ต่อเนื่อง (Inattention) สำหรับจังหวัดมหาสารคามพบความชุกของโรคสมาธิสั้นเท่ากับร้อยละ 5.4 การดูแลรักษาโรคสมาธิสั้นที่ได้ผลดีคือการรักษาแบบบูรณาการด้วยการใช้ยา ร่วมกับการปรับพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องติดตามอาการและพฤติกรรมเด็กเปรียบเทียบเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อวางแผนแนวทางการให้การช่วยเหลือในการปรับพฤติกรรมเด็กรายบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เด็กโรคสมาธิสั้นสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและมีพฤติกรรมที่เหมาะสม อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

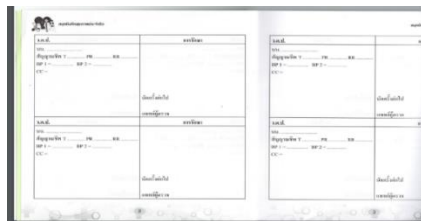
รพ.ยางสีสุราชให้การดูแลผู้ป่วยจิตเวชเด็ก 4 กลุ่มโรคหลัก ได้แก่สติปัญญาบกพร่องออทิสติก บกพร่องทางการเรียน และสมาธิสั้น ซึ่งมีเด็กสมาธิสั้น จำนวน 30คน ซึ่งมีการจัดตั้งคลินิกสุขภาพจิตเด็กเมื่อ ปี 2565 การดูแลรักษาเด็กโรคสมาธิสั้น ด้วยการให้ยาและการปรับพฤติกรรม ซึ่งในระยะแรกของการเปิดให้บริการมีการใช้การบันทึกข้อมูลเด็กผ่านระบบคอมพิวเตอร์ Hos-XP โรงพยาบาล เกิดปัญหาคือการนำข้อมูลออกมาใช้ไม่สะดวก ในการเปรียบเทียบค่าคะแนนพฤติกรรมเด็ก เพื่อติดตามพัฒนาการด้านพฤติกรรมหลังรับการรักษา เจ้าหน้าที่ต้องเปิดดูค่าคะแนนจากฐานข้อมูลเดิมในคอมพิวเตอร์เพื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนทำให้เสียเวลา จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนานวัตกรรมแบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล จะส่งผลให้การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงของเด็กสมาธิสั้นหลังเข้ารับการรักษาและแก้ไขปัญหาพฤติกรรม ช่วยให้ทีมสหวิชาชีพสามารถนำข้อมูลเด็กมาวิเคราะห์เพื่อทราบความต้องการดูแลและปัญหาอุปสรรคในการดูแลเด็กรายบุคคล เพื่อวางแผนที่สอดคล้องตรงกับความต้องการและปัญหา จากกราฟแสดงผลค่าคะแนนพฤติกรรม 3 ด้าน จะช่วยเป็นข้อมูลสะท้อนกลับให้ผู้ปกครอง ครอบครัว และครู จึงนำสู่วัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรม แบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล

5. **วิธีการศึกษา** นวัตกรรมใช้แนวคิดเชิงออกแบบ (Designthinking)ของ David Kelly,1999 5 ขั้นตอน ระยะเวลาการพัฒนานวัตกรรม เดือน กันยายน 2565 – กันยายน 2566 ดำเนินการพัฒนานวัตกรรมโดย **ขั้นตอนที่ 1**การเข้าใจปัญหา (Empathize)เด็กโรคสมาธิสั้นจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือในการปรับพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง การบันทึกพฤติกรรมรายบุคคลที่ต่อเนื่องจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการติดตามพฤติกรรมและแก้ไขปัญหา **ขั้นตอนที่ 2** การกำหนดปัญหา (Define) การพัฒนาแบบบันทึกพฤติกรรมเด็กรายบุคคลที่สามารถใช้งานได้จริงและลงบันทึกได้ครอบคลุมทั้งด้านข้อมูลทั่วไป อาการและพฤติกรรมแรกเริ่ม การรักษาด้วยยา/อาการข้างเคียงที่พบปัญหาและแนวการปรับพฤติกรรมเด็กรายบุคคล กราฟแสดงผลการประเมินพฤติกรรมรายด้าน หลังได้รับการรักษา เปรียบเทียบค่าคะแนนก่อนหลัง ต่อเนื่อง

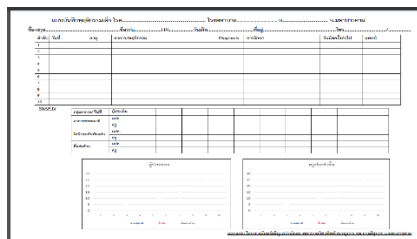
ตลอดช่วงเวลาที่เข้ารับการรักษารักษา และรายการนัดหมาย ครั้งต่อไป **ขั้นตอนที่ 3** การแก้ปัญหา (Ideate) หาวิธีพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้สะดวกในการปฏิบัติ สามารถเปรียบเทียบพฤติกรรมรายด้านที่เป็นภาพรวมได้

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างต้นแบบ (Prototype) มีขั้นตอน ดังนี้

R1 D1 ได้นำสมุดบันทึกสุขภาพประจำตัวผู้ป่วย **version 1** มาใช้ในการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ อาการทั่วไป การรักษา สัญญาณชีพ และยาที่ได้รับ พบปัญหาว่า ยังขาดความต่อเนื่องของข้อมูลด้านการพฤติกรรมเด็กรายด้านและในการใช้งานไม่สะดวกต้องเปิดกลับไปมาเพื่อดูประวัติเดิมหลายหน้า เสียเวลาในการค้นหาข้อมูลเด็กเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมเด็กก่อนและหลังให้การรักษารักษา ADHD

R2 D2 นำปัญหามาพัฒนาเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมเด็กรายบุคคล **version 2** ในกระดาษ แผ่นเดียว มีข้อมูลและกราฟแสดงค่าคะแนนพฤติกรรม เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็ก ADHD ใช้บันทึกติดตามพฤติกรรมเด็กในช่วงที่รับการรักษา ระยะ 1 ปี หรือตลอดการติดตามเข้ารับการรักษารักษา 10-12 ครั้ง ได้นำนวัตกรรมไปทดลองใช้กับเด็กสมาธิสั้น 5 ราย เพื่อประเมินความเป็นไปได้และปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 5 การทดสอบ (Test) นำแบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล ไปใช้กับเด็กสมาธิสั้น 30 ราย

ประเมินผลพบว่า จากการใช้งานนวัตกรรม แบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล ทำให้การลงบันทึกข้อมูลมีความมีความถูกต้อง ต่อเนื่อง สามารถเปรียบเทียบกราฟคะแนนพฤติกรรมเด็กมีความสะดวกในการติดตามความก้าวหน้าของพฤติกรรม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการทีมสหวิชาชีพจำนวน 5 คน มีความพึงพอใจอย่างมากทุกคน ดังคำพูด “ ใช้งานง่าย สะดวก ติดตามการเปลี่ยนแปลงเด็กได้ง่าย”

7. สรุปและข้อเสนอแนะ จากการใช้งานแบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ADHD รายบุคคล พบว่า มีความสะดวกต่อการใช้งานและการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถนำไปใช้เชื่อมโยงข้อมูลการดูแลของเจ้าหน้าที่ครอบครัว ครู ในการติดตามดูแลด้านพฤติกรรมเด็กอย่างต่อเนื่อง เหมาะสม

8. เอกสารอ้างอิง

สถาบันราชานุกูล. เด็กสมาธิสั้น คู่มือสำหรับครู ผู้ปกครอง พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย , 2558.